

Samira Begman Karabeg

Teorije zavjere

„Teorije zavjere ne postoje, ali što djeluju...djeluju!

Sabahudin Hadžialić

Kompleksne društvene, političke i ekonomske promjene stvaraju kod brojnih ljudi političko-ekonomsku nesigurnost. U ovakvim promjenama jedna čak arhetipska misaona figura u kolektivnoj nesigurnosti nalazi plodno tlo; teorije zavjere. Motiv teorije zavjere etablirao se kao jedna narativna mustra a internet je mutirao u popularno mjesto sakupljanja za geografski raštrkane pobornike bizarnih sistema vjerovanja i izopačenih teorija. Glavni subjekti propagirane teorije jedne monolitne svjetske zavjere su, u brojnim varijacijama i različitim kombinacijama: tajne službe, slobodni zidari, Židovi, jezuiti, vanzemaljci, Ujedinjene nacije, katolička crkva, porodica Windzor, templari, bankari, industrijalci i, već odavno sa scene nestali iluminati. Mustra teorije zavjere je jednostavna: već stotinama godina, a možda čak i od postanka čovječanstva, dijabolički moćnici nastoje svim sredstvima uspostaviti jednu svjetsku diktaturu i porobiti čovječanstvo. Teoretičar zavjere poznaje uzroke svjetske mizere, on zna kome je u interesu ekološko uništavanje životne sredine, ko plaća političare i ko je odgovoran za mizeru njegovog ličnog života i nesretno djetinjstvo. On jednostavno zna sve, za njega ne postoje slučajnosti niti neobjašnjivi fenomeni, već iza svega stoji jedan smišljeni sistem.

Najgore u svemu ovome je to da zavjere zaista postoje i da se brojna povlačenja konaca moćnika odvija u tajnosti, iza zavjesa. Nasuprot fantastičnim, počesto i luđačkim predstavama jedne sveobuhvatne zavjere, stoje zaista i realna zbivanja zavjere, od haremske zavjere Ramsesa trećeg, preko ubitstva Cezara do brojnih atentata, vojnih pučeva i političkih i ekonomskih komplota našeg doba. I gdje god nedostaje u potpunosti razvjetljenje i razjašnjenje pozadine tih realnih zavjera, teoretičari svjetske zavjere se napajaju na tim tamnim mrljama poput parazita i kreiraju svjetske formule iracionalnosti.

Duhovno blago teorija zavjere je za totalitarnu vlast nacionalsocijalizma u Njemačkoj bilo je bitan instrument ideologije i propagande. Hitler je uspostavio diktaturu vlasti na deklariranom cilju, "borba protiv brojnih komplota usmjerenih protiv njemačkog - arijskog naroda". Mada su iza akcija tih komplota stajali upravo NSDAP, kao, napad na Reichstag, ili, napad na njemačku radiostanicu u Poljskoj, što je i bio povod za okupaciju Poljske. Zatim, NSDAP je svjetsku zavjeru Židova deklarirala kao najveći problem "arijske Nacije". Ovi su zastupali i širili liberalizam i demokratiju isključivo sa jednim ciljem, da bi iza kulisa manipulirali i ponizili njemački narod. U jednoj raspravi o teorijama zavjere nacionalsocijalista, njemački historičar Johannes Rogalla von Bieberstein je reako da "ideja o komplotu" služi jednoj racionaliziranoj funkciji da za sve egzistencijalne strahove prouzrokovane društvenim promjenama koja će ponuditi jedno jednostavno i opipljivo objašnjenje. "Ta funkcija je proiziša iz jedne interesne, a time i iracionalne strukture razmišljanja. Time teorije zavjere proističe iz potrebe redukcije kompleksnog realiteta - i zbog svojeg jednodimenzionalnosti - da poprimi funkciju opasne orijentacije" (citirajući Rogalla von Bieberstein). Prema Rogalli, kod teorija zavjere nacionalsocijalista se radi o svrsishodnom ideološkom oružju - definiranje a time i uništenje neprijatelja.

Historijat teorija zavjere ukazuje da njihove ustaljene mustre "rasvjetljenja" ni u kojem slučaju ne teže jednom objektivnom vrednovanju i rasvjetljenju historijskih procesa, već naprotiv, ciljaju ka konkretnim društveno - političkim raspoloženjima. Njihova uloga dakle nije razjašnjavanje historijskih događaja, već u smislu njihovih apologeta i opravdavanjem drastičnih mjera da sama bude čimbenik. One se pri tom služe ciljanoj manipulaciji emocija ionako nesigurnih ljudi, tim što uzroke njihove nesigurnosti i strahova racionalizirano reducira na subjekt "neprijatelj". Ove popularne, konspirativne teorije briljiraju jednim diletantskim odnosom sa historijom i funkcionalnom argumentacijom koja se ističe anonimnošću subjekata i sugestivnim formulacijama.

Američki dnevni list *Detroit Free Press* je na osnovu ankete građana Amerike došao do zaključka da oni ne vjeruju u komplete US vlade i UNOa koje propagira američka politička desnica. Ako pažljivo promatramo utjecaj teorija zavjere, ustanovit ćemo da on nije samo narativni izražaj "*lunatic fringe*". Taj utjecaj je izražaj jednog bijega u iracionalno pri suočenju problematike faze ekonomsko-socijalno-političke tranzicije jednog društva. Jer teorije zavjere imaju daleko veći značaj na području Balkana i bliskog istoka (arapskog svijeta) nego na zapadu.

U nastojanju objektivne analize problematike teorija zavjere uviđam da je nemoguće ove pobiti. One su samoimunizirane. Kritičari ovih teorija se odmah šubladiraju, osumnjiče da su sami upleteni u neku zavjeru. Ako bi u ovoj iracionalnoj (samo)manipulaciji uma tražili nešto pozitivno, možemo ustanoviti jedino, da je prisustvo paranoje u globalnom protoku informacija zadobilo formu dobre zabave. Brojni režiseri i autori su u ovom trendu masovnog ludila prepoznali plodno tlo i sadržajem svojih filmova, knjiga i rasprava pune svoje džepove.

Jedan od najeklatantnijih primjera novijeg vremena je svakako roman Dan Browna "Sakrileg - Da Vincijev cod", a potom i filmovi. Brown, u svojevremenom tumačenju arhitekture, slikarstva, historije i biblije razvija fantastičnu teoriju zavjere kršćanske crkve kojom razotkriva 2000 godina pomno skrivanu tajnu i na taj način veže za svoje ideje mase željne senzacionalizma ali i olakih otkrovljenja. Između ostalog, svoju teoriju temelji i na proizvoljnom tumačenju simbolike Da Vincijeve slike "Tajna večera":

"Umjetnik Leonardo Da Vinci slika Posljednju večeru, umjetničko djelo na kojem prikazuje Isusa na njegovoj zadnjoj večeri u životu. Interesantno je da se na stolu uopće ne nalazi pehar (Sveti Gral), nego svako za stolom ima svoju čašu. Biblija tvrdi da se za stolom nalazi Isus sa dvanaest apostola, mada je Da Vinči naslikao Isusa, 11 apostola i Mariju Magdalenu koja sjedi Isusu sa njegove desne strane i dodiruju se kukovima. Interesantno je, da ako njih dvoje zamjene mjesta, izgleda kao da su naslonjeni jedno na drugo. Sljedeći važan detalj je ruka apostola Petra koja se nalazi ispod Magdaleninog vrata i kojom kao da joj prijete. I posljednji detalj je nečija ruka koja drži nož, mada se ne zna čija je to ruka".

Ova slika Da Vincija, koja je u cijelom svijetu poznata, sadrži duboku simboliku i stoga u njoj jest pohranjen jedan kod kojeg će upućeni savim drugačije protumačiti nego je to populistički učinio Brown. Leonardo Da Vinci na ovoj slici nije predstavio pojedinačne osobe, već čitavo čovječanstvo i stoga su pojedinačni likovi na ovoj slici arhetipski likovi. Dvanaest likova okupljenih oko Isusa su predstavnici zodiaka koji se grupiraju oko Sunca Isusa. Prema tome, na ovoj slici susrećemo simbole zodiaka u uobičajenom redosljedu. Imena pojedinih Apostola na ovoj slici poznata su nam od samog Da Vincija. Njegov učenik, Francesco Melsi koji je u crkvi Ponte Capriasca kod Lugana (Švicarska) naslikao kopiju Leonardove posljednje večeri, je ispod svakog pojedinog lika naveo ime Apostola.

Likovi su grupirani u četiri grupe po tri lika, analogno četiri godišnja doba. Promatrajući s desna na lijevo, prvo se susrećemo s grupom koja simbolizira proljeće i znakove: ovan, bik i blizanac. Simon - ovan, sjedi na čelu stola, njegove oštre crte lica asociraju na ovna. Pored njega Tadeus - bik. U astrologiji svaki pojedini znak vlada nad određenim dijelom tijela (prisjetimo se da Da Vinči nije bio samo izvrstan umjetnik, već je izučavao i fiziku, astronomiju, astrologiju i anatomiju). Bik je predodređen vratu i ramenima. To očigledno demonstriraju širok vrat i ramena Tadeusa. Na kraju prve grupe sjedi Matija, blizanac, čija glava je okrenuta na desno, a ruke pokazuju na lijevu stranu, što je karakteristično za blizanca, dok su mu ruke (djela) na jednoj strani, glava (misli) na sasvim drugoj.

Druga grupa simbolizira ljeto; rak, lav, djevica. Filip - rak, i načinom kako je ruke uobličio, i time što ih je stavio na prsa, dio tijela podređen znaku rak, oponaša raka. Jakob, lav, raširio je ruke (kraljevska gesta) i

oslobodio srce, predodređeno znaku lava. Tomo (nevjerni) je čovjek od razuma, on u sve sumnja dok se ne uvjeri - tipična karakteristika djevice.

Lijevo od Isusa je grupa jesen; vaga, škorpion i strijelac. Ivan - vaga, je u nastojanju za ravnotežom, i zato sjedi između Isusa i Jude. Novi zavjet svjedoči da je naprasiti "sin groma" Ivan potao Apostol Ljubavi, čime je izbalansirao suprotnosti u sebi.

Pored Ivana je Juda, škorpion, što simbolizira vrećica sa zlatnicima pored njega. Prema legendi, škorpion u bezizlaznim situacijama naginje samoumorstvu, jedna analogija suicidalnoj prirodi Jude. Između likova Jude i Ivana progurao se Petar, koji na ovoj slici simbolizira strijelca. I on je, kao i Juda, izdao Isusa, ali je uspio da se poslije tog pada izdigne, i zato mu je Isus povjerio "ključeve", jer poznaje i uspon i pad, kao u legendi i Kentaur (strijelac), pola životinja (pad) a pola čovjak (uspon).

I na kraju četvrta grupa, koja simboliše zimu; divokoza, vodenjak i ribe. Andrija, koji simbolizira divokozu, drži ruke u visini prsa, baš kao i njegov opozicioni znak rak, samo što su njegove ruke dlanovima okrenute prema vani. Karakteristika za divokozu je da, čega god se prihvati u ruke, to dosljedno sprovede do kraja. Pored Andrije sjedi Jakob, simbol vodenjaka. Njegova ruka počiva na ramenu Petra, čime demonstrira vezanost i partnerstvo s drugima, karakteristika ovog znaka. I na kraju Bartolomej, koji simbolizira ribe. Ribama su predodređena stopala. Stoga je Bartolomej jedini Apostol čija stopala su jasno izražena.

Pet najkorijelijih teorija zavjere

(preuzeto sa web stranice 24sata.info)

1. Barack Obama je musliman

Barack Obama zapravo je musliman i nije rođen u Sjedinjenim Američkim Državama! Uprkos mnogobrojnim dokazima da pripada kršćanskoj crkvi, činjenici da posjeduje izvod iz matične knjige rođenih u kojem piše da je svijet ugledao na Havajima i tekst iz lokalnih novina koji piše o njegovu rođenju, američki predsjednik Barack Obama od trenutka kada je počeo razmišljati o tome da se kandiduje za predsjednika najveće svjetske sile na meti je teorija zavjere. Te teorije tvrde da je rođen u Keniji, odakle mu je otac, ili u Indoneziji, odakle mu je očuh, te da u tajnosti praktikuje islam. Ta je teorija tako čvrsta da je u anketama 48 posto Amerikanaca reklo da nisu sigurni je li predsjednik kršćanin, a 11 posto njih uvjereni su da je musliman. Mnogi mediji, pa i Lou Dobbs, voditelj jedne emisije na CNN-u, pozivaju predsjednika da javnosti pokaže svoj rodni list i tako dokaže da je Amerikanac. Istina je da je

Obama kršćanin, iako su neki članovi njegove porodice muslimani, i da je rođen 4. avgusta 1961. godine u Honoluluu na Havajima.

2. Politička elita stvara svjetsku vladu

Novi svjetski poredak teorija je zavjere s tezom da postoji transnacionalna politička elita koja tajno planira uspostavu svjetske vlade. Iako postoje teorije da masoni ili iluminati tajno kontrolišu svjetske vlade, globalizacija nudi novu verziju. Zagovornici te teorije vjeruju da svijet ide prema formiranju tajne globalne vlade ili da ona već postoji, ali da mi to ne znamo. Tako je razrađena priča da se tajne političke elite koriste Svjetskim ekonomskim forumom u Davosu i sličnim skupovima da bi upravljale svjetskim događajima. Nude se i teze koje neke međunarodne zakone i procese udruživanja tumače kao način da nacije ostanu bez suvereniteta. Istina je da su o svjetskim elitama pisali mnogi filozofi i politolozi. Ali, da su tako moćne, lakše bi se dolazilo, npr., do dogovora o slobodnoj trgovini.

3. Virus HIV-a došao iz laboratorija SAD-a

Virus HIV-a proizveden je u laboratorijima pod nadzorom vlade SAD-a koja ne želi priznati kako se proširio svijetom. Teorija postoji od sredine 80-ih prošlog vijeka, a najodgovorniji je za nju istočnonjemački biolog Jakob Segal. Skloni su joj Afroamerikanci jer vjeruju da je administracija u Washingtonu stvorila virus HIV-a i namjerno ga proširila među afroameričkom populacijom. Naučnici drže da je nastao u Africi.

4. Vlada SAD-a umiješana u rušenje Blizanaca

Al-Qa'ida nije jedina odgovorna za napade 11. septembra, američka ih je vlada isplanirala i provela ili ih nije onemogućila. Takve teorije počele su kružiti odmah nakon terorističkih napada, a jedna od glavnih teza bila je ona koja govori da je napade vodila administracija bivšeg predsjednika Busha kako bi dobila izgovor za pokretanje rata u Iraku. Arapski su mediji, pak, javljali da toga dana na posao u "Blizance" nije došlo 4000 Židova. O tome je napisana cijela biblioteka. Istina je, međutim, da je posebno kongresno predstavništvo istražilo sve činjenice i donijelo zaključak da je Al-Qa'ida jedina odgovorna za napade. Osama bin Laden ubrzo nakon napada preuzeo je odgovornost navodeći da su oni osveta Sjedinjenim Državama za politiku koju vode na Bliskom istoku.

5. Židovi kontrolišu svjetske finansije

Židovski bankari kontrolišu svjetski finansijski sistem i jedini su krivci za krizu 2008. Ta teorija zavjere jedna je od najstarijih. Već vijekovima tajnu kliku židovskih bankara razni politički sistemi optužuju za kovanje zavjere kako bi opravdali nasilje nad Židovima. Ovaj put zavjera je "uskrsnula" u Kini, gdje je jedan IT konzultant i historičar amater napisao knjigu o tome da tajna židovska klika još od doba Napoleona kontroliše svjetski javni i privatni bankarski sektor te da se sada na njezinoj meti našla Kina. Istina je da je finansijska kriza koja nas je pomela prošle godine složen fenomen koji je, među ostalim, bez novca ostavio i milione Židova.

PR

DIOGEN pro kultura
<http://diogen.weebly.com>

MaxMinus magazin
<http://maxminus.weebly.com>